

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria In Regvlas Cancellariæ Apostolicæ: Sive In
Glossemata Alphonsi Sotto, Glossatoris nuncupati**

**Chokier, Jean de
Coloniae Agrippinae, 1674**

Lectori.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62377)

LECTORI.

I quod unquam veriloquium legi, *benigne Lector*, istud quidem est Plinii Secundi: *Quemadmodum terra variis mutatisque seminibus, ita ingenia nostra nunc hac, nunc illa meditatione recoluntur.* Gaudet enim mens humana, diversa circumagilectione, quando multos reperias à politiori humanitate ad graviora studia, & rursus ab illis ad amœniora exercitia deflectere, ut sic alternante opera

Lib. 7. p. 9. Euseb.

Epist. 64.

ut ita dicam, studiis, mox ad unum, exindè ad alterum generis vegetior alacriorque reddatur. *Alit enim lectio ingenium, inquit Seneca, & studio fatigatum, non sine studio tamen reficit.* Apes debemus imitari, quæ vagantur, & flores ad mel faciendum idoneos corporant, deinde quicquid attulere disponunt, ac per favos digerunt, & ut Virgilius noster agit:

Liquentia mella
Stipant, & dulci distendunt nectare cellas.

Expropter cum ante decennium, & quod excurrit, in urbe viderem, nihil & ætati & professioni meæ magis pudendum, quàm otium, quod, auctore Flacco, distendit imis oblivionem sensibus, cœpi sic impetare mihi, ut à negotiis tum propriis, tum alienis, literis involverem me, nuncque in una, mox in altera meditatione animum reficerem recrearemque. Quod sanè institutum licet non in gratiis susceptum, grave tamen in alieno solo negotiis districto videbatur: sed postea consuetudine, ut solent omnia, ita facile reddidit, ut gratius jucundiusque visum sit mihi, quàm quantalibet inertis lascivie dulcedo. Quid enim, sodes, honestius laudabiliusque, quàm ab ordinariis necessariisque curis amore accendi litterarum, & quod in nobis divinitus datum est, in commune referre? Hac igitur accensus cupiditate, cum undequaque materialium segetem chartis & schedis indigestam tandem haberem, cœpi omnia disponere, ac primum civilia quædam scripta in artem redigere, quam Libris sex Politicorum Aphorismorum cum exemplis cujuslibet ævi circumscriptam, sanctissimæ memoriæ PAULO V. Pontifici Max. dicavi: quæ porro superant,

REGIA
ARIVM
T
NTARIA
GLAS
LLARIS
OLICA
III
8

P R Æ F A T I O

perant, puero describenda dedi. inqueis (ut omittam tractatum
Permutationibus beneficiorum, quem Romæ partim affectum
Eburonibus, ut potui perfectum reddidi & vulgavi) Commentaria
sunt in Regulas Cancellariæ Apostolicæ sive etiam in illarum
quum Glossographum vulgò Glossatorem dictum, nomine Alphon-
sum Sotto Hispanum, virum sanè quàm sua ætate (vixit autem cer-
ter annum Christi 1475.) non solum doctum, & ut de se ipse testatur
nobilem, verum etiam in disciplina juris praxisque Romanæ ad-
dum versatum, ut qui, teste Mandosio, plerisque terminis praxi-
ris etiam Doctoribus ignotos declaraverit, pluresque nodos in sol-
les solvendi viam ostenderit, cujus proinde auctori-

In Reg. In-
li. II. 3.
par. pr.
Ad Reg.
XXXII.

Tract. de
Benef.
par. 5 c. 1.
§. 5. n. 275.

Nam. 13.

Præfat.
Hist. Nat.

per maximi fecit, uti testatur D. Garcia vir in hoc genere h
primè versatus. Neque errore certe labitur: Satis enim & superer-
stat illum per duos & viginti annos labitur in Rom. Curia exercitum
in qua etiam annis plurculis jus civile, & canonicum professus est
legimus in ipsius glossæmatis ad Regulam de Triennali. Sed ent
qualescumque nostras Lucubrationes & Commentaria in tanto
etissimorum virorum consessu, quibus alma Vrbs magis magis
præ cæteris circumfluit, publicarem, nequaquam animum hæpe
stantem inducere poteram; Siquidem *ardua res est*, ut Plinius in
vetustis novitatem dare, novis auctoritatem, obsoletis nitorem, obli-
scem, fastiditis gratiam, dubiis fidem. Verùm enim verò, cum tac-
mecum expenderem, grati esse animi plenique ingenii pudoris, ut
Plinius subjicit, fateri per quos profeceris, simul etiam cogitarem
homines summum certamen esse debere, ne quid seculis profuturum d
teat, audaciam tandem sumpsi, non tam mea ut publicarem, quam
familiarem meum Alphonsum, cujus exemplaria, sicut à Bibliothec
Romanis acceperam, inter mortua erant, meo studio atque operat
renatum, Vrbi & Orbi potius communicarem. Neque me am-
rim scriptionem remorata est par consimilisque industria quon-
dam doctissimorum Jurisconsultorum, qui ante me, id est, post Al-
phonsum diu multumque in has ac potius Julii III. Regulas in
runt. Nam ut B. Augustinus inquit, et si in dissimili re: non omnia
ab omnibus scribuntur in omnium manus veniunt, & fieri potest, ut
qui etiam hæc nostra intelligere valeant, etiam illos planiores inveniant
bros, & in istos saltem incidant; ideoque ut ille est plures à pluribus fieri
fiam

Lib. 1. de
Trini. c.
3. tom. 3.

Orat. pro
Cecinna.

In Praefat.
Lib. X. Virg.
Resol.

ſcolicæ explanationes ſcripſerimus, parvi quidem, ſi æquus eſt
ſtor, referes, ſiquæ exiſtimes nihilo plus commodi afferre præ
ridam compramque dictionem, quam morbis curandis elo
tiam. Nam ecce, ſi vel ipſum eloquentiæ Principem Cicero
audis, imprudentiam magnam, aut ſtultitiam ſingularem putabis
borum amore verſari, rem verò, & cauſam, & utilitatem communem
quere. Vnde ſæpiſſimè reprehentionem meruerunt, teſte Di
multi juris Pontificii & Cæſarei commentarii, quòd dum in
conatu ſarmitati & eloquentiæ opera ab auctoribus impendunt
Canonum, Juris Conſultorum & Legum interpretatio negligens
aut denique ita expolitis verbis, ne dicam affectatis exponitur
quandoque magis Lectorem ipſum impediatur dictionum ſignifi
rio, quàm propoſiti tractatus & materiæ proprius intellectus
graque cognitio. Accedit, quòd hodierna praxis, ipſaque for
cauſarum tractatio præfertim quæ materiæ concernit bene
rum, tametsi magno iudicii acumine explicetur, inculco tam
politoque ſermone delectatur, Muſæque ipſas humaniores præ
rudi & impolito ſtylo deſpicatui habere videatur: id quòd
excusat circumfuſa illa negotiorum multitudo, que ſi Pragmaticæ
Dicaſterio aut Curia Romana obſeſſi, nequeunt ad verborum
nocinia animum applicare. Quin, ſi res ipſa admitteret ornata
dicendi, ne vacabat quidem mihi ſic impedito in tot evolventibus
ejuſdem ſtyli libris, tot annotandis locis, tot executiendis Rotæ
ciſionibus, tot denique S. Concilii Tridentini declarationibus
pendendis, quarum magnam tibi penum allaturum opus iſtud
in ipſius veſtibus facile deprehendes. Satis itaque mihi viſum
vulgato Canonistarum ſive etiam Curialistarum, ut ſic dicam,
bendi genere uti, & eum denique ſtylum ſumere, qui ſuſcep
ruto & ſermone Gloſſographi plebeio reſponderet: rarus alius
eſſe, ſi velut rudi ædificio firmum ac duraturum parietem, licet
ſatis expolitum & variegatum ſtabilirem. Pleraque etiam dicitur
lius minus honeſta, aut certè civilia, quæ non ſine riſu interdum
gebantur, merito induxi: non enim ſatis magnificè & modè de
ea Sede ſentire & ſcribere debemus, ad cujus auctoritatem ſæc
nuos exhibent Reges terræ. Porro breviloquum me fecerunt
aliorum, utpote ex quibus pleniori manu depromere licebit, quæ

AD LECTOREM.

hic obicer & *κατά κριτικήν* à Glossographo examinata, à me autem
 diligenter retractata sunt; multa enim assumere aut suble-
 gere nequaquam sustinui, ne alieni sudoris viderer plagiarium: præ-
 quam quod intercedebat temporis brevitatis, ac conditio Curia-
 rum, quibus hæc potissimum vulgabantur. Enimverò, si quæstio-
 nem beneficialium copia, quæ circa Regulas istas incidunt, huc
 adduci & sigillatim discuti debuisset, multorum voluminum lucu-
 ratio fuisset, cui parem tamen, ut opinor, reddet hæc nostra, quod
 multa analyticos, & per satyram scripserim, contentus Lecto-
 rem benè de re libraria constitutum ad classicos auctores remisisse,
 Regulis quoque & commentationibus argumenta sive summaria
 præxi, ut materiæ sede ob oculos posita primo lector aspectu
 deat, num quid conducere sibi putet. Porro Innocentii Regulis
 præcipimus nonnullas aliorum Pontificum successorum Regulas,
 qualis Clementis VIII. de Alternativa mensium pro Episcopis re-
 servatis, item Revocationis facultatum conferendi beneficia re-
 servata; item Regulam de malè promotis, &c. Quæ verò ex iis-
 dem Innocentii V. M. Regulis expunctæ, qualis est de Publicandis,
 quæ non paucæ, & cur Regulis Posteriorum Pontificum, ac
 Martini, minus excusæ, aut si quæ aliæ sint, quibus iisdem Succes-
 sorum Pontificum non nihil derogarunt, suis ad eas locis scribens,
 Lectori indicavi. Atque hæc omnia ad eò facili, ut spero, me-
 thodo, ut qui legerint beneficiorum & Rom. Cancellariæ præ-
 studiosi inficiaturi sint, non solum non mediocri levamen à
 neallatum, verum etiam magnam Glossographo lucem, inter-
 mortuam, & tenebris involuto, attulisse, qui si eruditioribus ad-
 huc in prælo fuerit, erit, ut spero, nunc multò magis, utpote ne-
 tum emendatus, sed etiam Commentariorum dote locupletatus.
 Porro, quàm necessaria sit harum cognitio Regularum iis, qui præxi
 Rom. id est, beneficiali animo intendunt, hinc licet colligere,
 quòd illarum usus nedum in urbe, sed in omnibus provinciis, quæ
 Catholicam agnoscunt religionem, frequentissimus sit: ita qui-
 dem in universo orbe jus certum atque exploratum constituant,
 si paucis tamen discefferimus, quæ expeditiones, litterarum con-
 tinuat, ut postea in illarum præmio dicemus. Fruantur itaque
 his laboribus nostris, quibus erit curæ studium istud, sin fastidiant,

REGIA
 LARINA
 INTARIA
 REGULAS
 LLARIS
 POLICE
 III
 B

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Eccles. 4.

aut clanculum hæc mordeant aliqui, non Hercle movebor, aut
 rabor, qui cum Salomone animadverti omnes hominum labores, *pro-*
dustrias patere invidia proximi. Id quod revera in hac brevi vita
 terrimum est; nam quò quisque plus laboribus de Republ. ma-
 fatagit, eò magis telis patet invidia, quæ alio qui averla ruinam
 si cogitaret Lectorem lapsu semihorulæ plures legere quædam
 quàm Auctorem unam dispari longè intervallo magno cum
 discussam stylo mandare, & super hæc lucubrationes ipsius
 plerumque in irritum cadere, verùm etiam in damno luculen-
 se. Sed enim hodie tantum quisque probat, quantum se capere
 confidit; quod quia laboris est, à quo plerique mortalium futu-
 ni, fit ferè, ut quisque id contemnat, à quo propter rerum var-
 tem atque copiam excellere se posse diffidit. *Alii enim li-*
 quit Seneca, *† infelix inertia, & omnes destrui cupiunt, quia non*
† Lib. de *runt se provehere.* At qui meliore genio nati sunt, M. Tullius
tranquil, *animi 6, 2.* tantur, qui summis licet vigiliis Majores suos longè eruditione
 raret, tamen multa ubique de Nævio, Cecilio, Ennio, Lucilio,
 que magnifice, atque honorate prædicat, neque arrogant sup-
 lio dedignatus est eorum interdum scripta ad usum suum assu-
 qui tamen omnes etsi antiquorum hominum homines in
 minus tamen in scribendo terfos illos & à natura parum in
 atque adjutos fuisse scimus. Itaque vellicent alii ista, & car-
 equidem insuper habebò, ut qui illud etiam Epicæti jam dicitur
Sustine & *abstine.* *bi, ἀνίχη καὶ ἀπέχη* quod etiam tibi, amice Lector, ad vitam necesse
 sarium suggero, teque, donec tibi sis, ubi dilectio
 est sine simulatione, feliciter
 valere opto.

PRIV